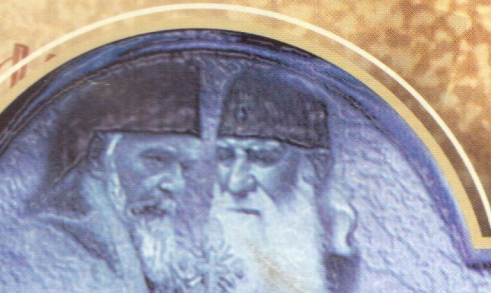

ХРИШЋА
МИСЛО

ХРИШЋАНСКА МИСЛО

СВЕЧАНИК

1935

1-6 / 2005

2005

ХРИШЋАНСКА МИСЛО

САДРЖАЈ:

- Осудени на бесмртност — Др. Јустин Поповић
- Шта Свети Сава сматра као највише — Др. Лазар Мирковић
- Идеја тајном Савине мозгалнице — Димитрије Најдановић
- Историјски Путиња о науци и религији — Момчило Стојановић
- Критика Марксизма (II) — С. Франк
- Православна Грчка црква — Василије Костић
- Свет М. Штедилница о Св. Сави — Милутин Дебриња

Кроз књиге, часописе и листове

је била страшна човеку; од Христовог васкрсења човек постаје страшнији смрти. Живи ли вером у васкрслог Господа, човек живи изнад смрти, неодољив семај је за њу; она је подложје вагама његовим смрти, где ти је жапац? паде, где ти је победа? И када Христов човек умире, он само оставља те до као одемо, у које ће се опет обући на дан Страшнога суда.

До васкрсења Спасовог смрт је била друга природа човека; живот права а смрт друга. Човек се био назвао на смрт као на нешто природно. Али васкрсењем својим Господ је све изменио: бесмртност је постала друга природа човека, постојање је природна човеку, а смрт — неприродна. Као што је до Христовог васкрсења било природно да дуђи буду смртници, тако је од Христовог васкрсења постало природно да сви буду бесмртници. Смрт је остала само за оне који не верују у Христа.

ХРИШЋАНСКА МИСЛО

Београд, 1. Март 1935.

Гол. I. Бр.

Србије. На путу још јаче та је масричило даљини; з угледне на велика створства Намањина, Мријевина, Грбљеновина, Дејановина, Бранковића, Црвеновина, Одушевљених, Јанковића, слична њих, Краљ Александар је и сам стварао њих је најзначајније то је у предности. Од облику васкрсао класичну развоја њеног, извело у њој синтезу свему епохи развоја њеног.

Врховни вођа Карађорђе Петровић подизањем старе цркве у Тополи (1811) и њега у историјском манастиру Вољави (1811) а супруга Светог Краља Јелена подиреним времену на кивоту Светог Краља Стевана Првозанавог у Студеници, још у њом тешком и оскудном времену буђења и дивљања, посред њерве борбе за ослобођење, обнављање дела, што су их за дуго времена обновило, што су их за дуго времена обновило, што су их за дуго времена обновило.

ХРИШЋАНСКА МИСЛО

ЖИВОТ

Осудени на бесмртност

Идеја тајном Савине мозгалнице

Историјски Путиња о науци и религији

Критика Марксизма (II)

Православна Грчка црква

Свет М. Штедилница о Св. Сави

Кроз књиге, часописе и листове

ЖИВОТ

Осудени на бесмртност

Идеја тајном Савине мозгалнице

Историјски Путиња о науци и религији

Критика Марксизма (II)

Православна Грчка црква

Свет М. Штедилница о Св. Сави

Кроз књиге, часописе и листове

Први број Хришћанске мисли изашао је 1. марта 1935.
Часопис је престао да излази децембра 1940. да би поново
почео да излази као обновљена Хришћанска мисао 1993.

Главни и одговорни уредник

јереј мр Милорад Средојевић

Уредник

протојереј др Жарко Гавриловић

Заменик гл. и одг. уредника

Зоран Јелисавчић

Уређивачки савет

митрополит Амфилохије (Радовић), епископ Атанасије (Јевтић),
академик Матија Бећковић, Проф. др Драгољуб Живојиновић,
Проф. др Војислав Коштуница, др Марко С. Марковић, Проф.
др Предраг Ристић

Редакција

Еп. Атанасије Ракита, јереј др Радомир Поповић, о. Душан
Колунџић, Зоран Андрић о. Јован Пурић, Петар Панџић, о.
Давид Перовић, Јован Петковић, о. Драгомир Сандо, Слободан
Стојановић, о. Ђорђе Траковић, Предраг Пузовић, Љубомир
Стојановић, Марко Шпановић, Драгољуб Живојиновић, Данко
Поповић, Слободан Ракић, Никола Милошевић, Душан
Батаковић, Коста Чавошки, Мирјана Стефановски, Љубомир
Протић, Предраг Протић, Милан Ст. Протић, Драгољуб
Петровић, Митар Миљановић, Војислав Максимовић, Радош
Љушић, Драгољуб Којчић, Богољуб Шијаковић, Дарко
Танасковић, Мило Глигоријевић, Милан Радуловић, Вук
Миљановић, Љиљана Чолић, Никола Живковић

Сарадници из иностранства

Др Марко Јачов – Рим, др Бошко Бојовић – Париз, о. Милун
Костић – Лондон, о. Драган Секулић – Берлин, о. Слободан
Милунџић – Минхен, др Мирко Томасовић – Атина, Србољуб
Милетић – Мелбурн, Предраг Самарџић – Либертивил,
Владислав Рафаиловић – Штокхолм

Сарадници из земље

о. Лазар Бараћ, Младен Стојановић, о. Драги Вешковац, о. Ми-
лутин Кнежевић, Бранислав Кончаревић, о. Миливој Мијатов, о.
Михајло Марјанац, о. Радивоје Панић, о. Јован Петровић, Радомир
Ракић, о. Александар Средојевић, Драган Степковић, о. Љубивоје
Радовић, Градимир Милуновић, Живорад Јанковић, о. Саво Јовић

Секретаријат

Миленко Чанчаревић, Драган Учур, ђакон Ненад Михајловић,
ђакон Зоран Николић

Адресе редакције:

Београд

Богословски факултет

Краља Петра 2

Тел. 011/630-268

Факс: 011/636-552

Србије

Духовна академија „Свети Василије Острошки“

Ваљево

Војводе Мишића 30

Тел. 014/230-266

Факс: 014/230-266

e-mail: svccanik@PTT.yu

Текући рачун:

205-64667-87

За иностранство (Немачка и Аустрија)

Секулић Драган, Берлин

Bayerische Vereinsbank 8600651

BLZ 100 208 90

Издавачи

Универзитетски образовни православни богослови, Хиландарски
фонд, Задужбина „Николај Велимировић и Јустин Поповић“

Компјутерска обрада и штампа: „БИГ штампа“, Београд

Финансирање овог броја часописа помогло је Министарство вера
Републике Србије

Рукописи, фотографије и илустрације се не враћају. Прилози
објављени у Хришћанској мисли представљају првенствено
ставове аутора.

Садржај броја 1-6/2005

БОГОСЛОВЉЕ

Богдан Чугоба

ПОИМАЊЕ ВРЕМЕНА У СРЕДЊЕМ ВЕКУ 2

Атанасије Атанасиадис

ПАТРИЈАРХ ПАВЛЕ И СРПСКА ЈЕРАРХИЈА
У РАЗВОЈУ ДОГАЂАЈА ГРАЂАНСКОГ РАТА 8

Г. Вздорнов

О „ИСТОРИЈИ ВИЗАНТИЈСКОГ
СЛИКАРСТВА“ В. ЛАЗАРЕВА 10

АКТУАЛИЈЕ

Војислав Коштуница

ДВА ВЕКА СРПСКИХ ВЛАДА 17

Еп. Атанасије

ОКРУЖНОМ ЈАВНОМ ТУЖИОЦУ 18

Љиљана Чолић

МАРИЛИНА ВЕКА: ИЗГУЂЕНО КОСОВО? 19

Косија Чавошки

СВЕМОГУЋИ ВИСОКИ ПРЕДСТАВНИК 21

РЕПРИНТ 1. БРОЈА ХРИШЋАНСКЕ МИСЛИ

ИЗ 1935. ГОДИНЕ 29-44

ВРЕМЕНА

Дарко Танасковић

ЧОВЕК У ЈЕЗИКУ ИСЛАМСКОГ ПРАВА 46

Марко С. Марковић

ШТА ЈЕ БИЛО СА „САВЕЗОМ ПРАВОСЛАВНИХ
НАРОДА“? 51

Берџранд Расел

О ВАСПИТАЊУ ДЕЦЕ (III) 55

ИСТОРИЈА

Радован Самарџић

КАРАЂОРЂЕ 60

ПРИКАЗИ 69

Др Аџанасије Аџанасиадис,
историчар, Солун

ПАТРИЈАРХ ПАВЛЕ И СРПСКА ЈЕРАРХИЈА У РАЗВОЈУ ДОГАЂАЈА ГРАЂАНСКОГ РАТА (1990-1995)

Верске вође, као и сви људи, поседују понашање и особине, које у тешким тренуцима показују ширину и снагу њихове личне постојаности, али и величину њихове духовности. По изреци: «на муци се познају јунаци – αρχή άνδρα δείκνυσι», вође показују, у критичним и мучним временима своје достојанство. У присутној историјској паралели¹, за Српску цркву одлучујућу улогу је одиграло присуство Патријарха српског Павла (1914-). Он је био је позван да сведочи, да упућује своју паству са расуђивањем, љубављу и великодушношћу, са хришћанским духом и озбиљношћу, упркос многим и различитим изазовима са којима се сусрео.

Став који је заузела Српска црква, као црквени и богоустановљени организам, за постизање мира, држала се свог искуственог богатства, на темељу две хришћанске врлине: љубави и праведности², док је истовремено потврђивала свој духовни карактер у Христу упућене Цркве са друге две врлине:

а) Молитву. У једном Саопштењу 1995. г. говорио је: «Наша молитва није упућена ситним и лажним боговима, скројеним по мери огреховљеног и самољубивог човека, него Богу Јединоме, Богу Живоме и Истинитоме, Богу Творцу и Спаситељу свих људи, Богу љубави»³. У наставку Саопштења говори се: «Наша молитва се не односи само на наш народ, на наше паћенике, на наше невинне жртве, на стотине хиљада наших прогнаника и избеглица. Она обухвата све страдалнике, све жртве, све изгнанике, све људе, пријатеље и непријатеље, знане и незнане. Ми се молимо и за све српске, хрватске и муслиманске жртве, једном речју, за све жртве оних који уништавају цивилно становништво, насеља, материјална добра, сакрална и световна културна блага, па и саму природу, творевину Божју, из ваздуха, са мора и са земље»⁴. Став Српске цркве, у наведеном, показује величину хришћанске љубави и мира, као плода литургијског живота и традиције.

Други савет је такође јеванђелски:

б) «Ко издржи до краја, биће спасен (Мт 24,13). Позивамо свој напаћени народ: браћо и сестре, иди-

мо само путем правде и поштења, вере и врлине, чојства и хришћанског витештва, без мржње и освете ма према коме, клечећи увек пред Богом, а никад пред људима, па ће Он, Господ над војскама, Свдржитељ, Господар историје, Бог љубави и милосрђа, али и праведни Судија васељење, бити са нама». И завршава следећим речима: «Госпode сила, с нама буди, јер другог Помоћника осим Тебе немамо; Госпode сила, помилуј нас.»⁵

Удубљујући се у мисли и речи патријарха, рекло би се да апели немају фаталистички карактер, али садрже једно животно, дубоко лично и аутентично хришћанско искуство.

Постојали су тренуци – а нису били малобројни и пролазног карактера – озбиљног међуверског дијалога између две црквене заједнице, православне и римокатоличке⁶. Сагласно Саопштењу за јавност које је издато од Српске патријаршије и римокатоличке Цркве, када је кардинал врхбосански Винко Пуљић посетио Београд (1993)⁷, изгледало је да се дијалог између две делегације развијао у хришћанским оквирима, у једној клими узајамности и повезаности, чији су резултати били позитивни, а одлуке заједнички прихваћене.

О оквиру ових сусрета стављен је предлог на преговарачки сто о оснивању заједничког удружења у Босни и Херцеговини, «Међурелигијског већа», која би се састојала од представништава из три религијске заједнице (православне, римокатоличке и јеврејске), у циљу постизања религиозне узајамности и посебности. Наглашено је, даље, да би та савет требало да има чисто саветодавни карактер и тицао би се, у својим закључцима, ставова религијских заједница, без икаквог мешања политичких фактора. Напокон, одлучено је да се сазове заједнички сусрет верских вођа Босне да би расправили проблеме који су настали⁸.

Патријарх Павле је 1995. године, у моменту када је политичка ситуација била затегнута, позвао кардинала Фрању Кухарића да посредује да хрватска војска заустави гоњење цивила, невиних људи,

који су покушавали да избегну из ратних подручја, надајући се, како је карактеристично нагласио: «...да ће по својој хришћанској савести хитно предузети све мере да се заустави злочин над недужним становништвом»⁹. Овај потез српског првојерарха није био, засигурно, једини. Његово дело и допринос били су од највеће важности за Цркву и друштво.

Он је, као и друге верске вође, био позван, да у овај историјски моменат да изврши једно дело високе духовне и личне одговорности. Као вођа који је трасирао за Цркву правац мира, током целог рата, уз личне интервенције, са порукама и опоменама (препознатљивим, строгим, поучним, али и потпуно јеванђелским) христоименој пастви, дајући тако свој допринос широј српској јавности. Конкретно:

1) Пробудио је успавану савест са својим ставом према црквеној перспективи српског друштва, обуздавајући националистички френетичан ритам политичког живота у његовим критичним тренуцима, подстичући јединство нације.

2) Ујединио је поларизоване снаге у унутрашњости Цркве, али и у политичким институцијама друштвеног клишеа земље, где је то било изводљиво, одржавајући једну осетљиву и танану равнотежу у триптиху: религија – држава – историја.

3) Обновио (где се то нашло за потребно) и појачао је атмосферу поверења унутар српске јерархије и српског народа у отаџбини и српских исељеника који су вршили свој лични утицај на догађаје.

4) Одржао је правилно одстојање од других религија у земљи, а није прекинуо дијалог са њима, а такође није био ни претерано благонаклон према Римокатоличкој цркви која је нарочито била на добитку у наставку догађаја, и на политичком и на црквеном нивоу, док је, у исто време, оштро критиковао идеје једног «светог рата» које је гајила, на најразличитије начине, муслиманска страна.

5) Покушао је да ограничи покушаје злоупотребе оживљавања верских осећања Срба, посебно политичких групација, спречавајући жеље за територијалном експанзијом и у редовима Цркве; Цркве коју, десетинама година, чврста политика комунистичког режима, тешко натовареним политичко-идеолошким садржајем, није могла да оскрнави.

6) Осмислио је перспективну визију измученом и бедном народу, пошто су код њега, од почетка до краја сукоба, увек имале превагу снаге разборитости, зрелог мишљења, измирења и аутентичног – увек нелицемерног хришћанског духа – оваплоћеног у перспективи Вазнесења.

7) Присуство хришћанског етоса код њега и његово понашање базили су у засенак крајности, спречили су могућност да Црква падне у замку националистичке препотенције (овакве покушаје су небројено пута вршиле поједине групе) на црквеном и друштвеном плану. Доказао је да Српска Патријаршија била на висини догађаја и да је служила као «као мајка и чуварица српског народа»¹⁰.

За једног верског вођу битно је да саветује и да даје пример свом народу како би постао праведни-

ји, човечнији, солидарнији, да гаји дух слободе у периодима ратова, да критикује злопамћење, похлепу, шовинизам и остваривање мегаломанских идеја.

Достојна помена је његова храброст када је, за време рата у Босни, говорио о братској крви Хрвата и Муслимана: «са нама Србима страдају и наши суседи, страда, нажалост, највише недужни народ Божији и деца Божја, и страдају приватни домови и светиње... ми због тога ратног страдања дубоко жалимо и свако зло, било од кога и било коме да се чини, осуђујемо. Јер, знамо да је свака људска патња, а нарочито дечје сузе, вапај праведног Авеља пред Богом Живим и Истинитим»¹¹, а негде другде Патријарх каже: «јер, свака суза, свака рана, физичка или духовна, и свака кап људске крви – братска је суза, братска је рана и братска кап крви.»¹² Овде је, несумњиво, реч о наднационалном уздизању.

НАПОМЕНЕ

¹ Наводимо период од 1990-1995. иако сматрамо да су, и пре и после овог периода, личности имале исто деловање.

² Препоставке којим је одишао мноштво Саопштења Светог Синода.

³ Архив Светиој Архиепископској Синода Српске Православне Цркве, Саопштење за јавност поводом најновијих ратних акција НАТО-а против српског народа, у Београду, 7.9.1995, стр. 1.

⁴ Архив Светиој Архиепископској Синода Српске Православне Цркве, Саопштење за јавност, 7.9.1995, стр. 2.

⁵ Архив Светиој Архиепископској Синода Српске Православне Цркве, Саопштење за јавност, 7.9.1995, стр. 2.

⁶ Види наш докторат, Αθανασιάδης Αθανάσιος, Η θρησκευτική διάσταση των εθνικών αντιπαράθεσεων στο χώρο των Βαλκανίων 1990-1995. Η περίπτωση της Γιουγκосλαβίας, Θεσσαλονίκη 2001, (Религиозне димензије етничких сукоба у востану на простору бивше Југославије 1990-1995, Солун 2001).

⁷ Са српске стране унешћа су узели чланови Светог Синода, епископи: Шумадијски Сава, Нишки Иринеј, Браничевски Игњатије, Митрополит Дабробосански Николај, Зворничко-тузлански Василије, тадашњи еп. Далматински Лонгин и Бачки Иринеј. Учествовао је, такође, главни секретар Светског Савета црква за мир и религију Вилијам Вендли, али и значајне личности из Српске патријаршије.

⁸ Архив Светиој Архиепископској Синода Српске Православне Цркве, Саопштење за јавност, Патријарх Павле примио кардинала Винка Пуљића, (Из Кабинета Патријарха српског и Надбискупског ординаријата у Београду, 1992, стр. 1-2.

⁹ Патријарх Српски, Његовој Узорности, Франји Кухарићу, кардиналу зајребачком (Из Кабинета Патријарха српског), Београд 8.8.1995, стр. 1.

¹⁰ Архив Светиој Архиепископској Синода Српске Православне Цркве, Господину Франји Туђману, председнику Републике Хрватске, бр.639/22-02-1992, стр. 1. Реч је о посланици Српског патријарха председнику Туђману, у којој је протествовао због прогона српског народа са вековних огњишта, и због лишавања елементарних људских и грађанских права, који су престали да уживају они који су остали у оквирима Републике Хрватске. Протествовао је, такође, због буквалног прогона четири православна епископа из њихових епархија, као и због насиља које је вршено над клирицима на њиховом свакодневном служењу. Наводио је још и убиства која су се догађала сваког дана без дељења правде. Упоредио је слободу с којом се кретао римокатолички београдски надбискуп, Франце Перко, у оквирима Југославије и тешкоћу са којом се суочио митрополит зајребачки Јован у Хрватској. Посланица је права поема његове личне супериорности и аутентичног хришћанства.

¹¹ Архив Светиој Архиепископској Синода Српске Православне Цркве, Патријарх Српски, Савезу Евангелистичких Црква Швајцарске, Господину Хајриху Рустерхолцу, Београд 5-10-1994, стр. 2.

¹² Архив Светиој Архиепископској Синода Српске Православне Цркве, Саопштење поводом лажних оптужби против српског народа у Босни и Херцеговини, Београд 10-12-92, стр. 1.